

Nederland telt meer narcisten dan ooit: het gaat vaak al fout in de kindertijd | LinkedIn

donderdag, december 29, 2022 4:10

Knipsel vanaf: <https://www.linkedin.com/pulse/nederland-telt-meer-narcisten-dan-ooit-het-gaat-vaak-al-dijkstra/?originalSubdomain=nl>

Nederland telt meer narcisten dan ooit: het gaat vaak al fout in de kindertijd

Gepubliceerd op 23 mei 2022

Gerard Dijkstra

Gecertificeerde onafhankelijke externe vertrouwenspersoon, Lid klachtencommissie via de Merlijn groep Den Bosch en Partners in Integriteit Deventer, KLC ongewenste omgangsvormen en integriteit

13 artikelen

+ Volgen

Nooit waren er in Nederland zoveel narcisten als nu. En dat ziet hoogleraar klinische psychologie Jan Derksen (69) ook niet snel ten goede keren. 'Zonder dat we het hebben opgemerkt, is er een nieuw type mens ontstaan.'

De artiest die zijn vriendin mishandelt en daar onbekommerd een album over vol rapt. De vrouw die haar zorgen over de oorlog in Oekraïne deelt via een Instagram-selfie in de zon, glas rosé in de hand. De man die het hoogste woord heeft op een verjaardagsfeestje, en daarbij vooral over zichzelf praat.

Goede kans dat ze alle drie lijden aan een overvloed aan narcistische trekjes. Met een beetje narcisme is niets mis, zegt emeritus hoogleraar klinische psychologie Jan Derksen, misschien wel de grootste Nederlandse expert op dit gebied. Je mag jezelf een belangrijke plaats op je eigen podium geven, vindt hij. Noem het zelfliefde. 'Dat heb je ook nodig om goed in de maatschappij te kunnen functioneren. In een gezonde situatie is het verschil tussen hoe we naar onszelf kijken en het beeld van een soort ideale mens groot. Bij narcisten is die afstand veel te klein, zij plaatsen zichzelf dicht bij dat ideaalbeeld.'

Narcisme is iets van alle tijden, weet Jan Derksen. Maar in zijn overtuiging is het in de geschiedenis van de mensheid nog nooit zo alomtegenwoordig geweest als in de westerse wereld anno nu. Een tijd waarin we ons in onze hang naar bevestiging en likes suf instagrammen en tiktokken, maar aan het lezen van een goed boek nauwelijks nog toekomen. Waarin influencers – de camera constant op zichzelf gericht – honderdduizenden volgers hebben. Waarin het voor politici belangrijker is in beeld te zijn dan belangrijk parlementair werk op de achtergrond te doen. Waarin het plaatje steeds vaker belangrijker lijkt dan de inhoud, kortom.

Zijn we echt narcistischer geworden?

'Daar ben ik van overtuigd, en dat is ook uit wetenschappelijk onderzoek gebleken. Kijk, Chinese keizers uit het verleden waren zo narcistisch als maar kon, dat soort extreme gevallen heb je altijd gehad. Maar nu is dat voor veel grotere groepen het geval. We zijn extravertter geworden, zelfverzekerder, egocentrischer, minder empathisch. Naar mijn idee heeft de homo sapiens na de Tweede Wereldoorlog een nieuwe versie van zichzelf gecreëerd. Zonder dat we het hebben opgemerkt, is er een nieuw type mens ontstaan. Een mens die zich op de buitenkant richt in plaats van op

mijn idee heeft de homo sapiens na de Tweede Wereldoorlog een nieuwe versie van zichzelf gecreëerd. Zonder dat we het hebben opgemerkt, is er een nieuw type mens ontstaan. Een mens die zich op de buitenkant richt in plaats van op zijn binnenwereld.'

Hoe zien we dat terug in de wereld waarin we leven?

'Het zélf van mensen wordt heel erg gevoed, onze cultuur is ervan doordrenkt, sinds de opkomst van sociale media helemaal. We zien continu gezichten in beeld. Zet de televisie eens aan, grote kans dat je in een talkshow belandt. De mensen die daar zitten, zijn meestal niet nerveus. Ze horen zichzelf juist graag praten, ze genieten er zichtbaar van. Hetzelfde geldt voor influencers. Dat soort mensen leefde voorheen in de anonimiteit. Nu kunnen ze vanaf een zolderkamertje aandacht van de hele wereld krijgen. Die aandacht werkt in ons brein verslavend. Op een gegeven moment kun je moeilijk nog zonder.' Veel selfies nemen leidt tot narcisme

Een nieuwe versie van de mens, zei u dat zojuist eigenlijk gekscherend?

'Nee, nee! Ik ga over een paar jaar iets publiceren waarin ik deze nieuwe versie van onszelf grondig analyseer. Kijk, onze persoonlijkheid, die is er nog niet als we geboren worden. Een deel van de hersenen is bij de geboorte nog maar net af. Daarna komt het proces van hechten en opvoeden. Ook de cultuur waarin we leven komt binnen. Alles bij elkaar vormt dat je als persoon. Dus de mens van nu is wel degelijk anders dan de mens van een eeuw geleden.'

Ontstaan narcistische trekjes al in de kindertijd?

'Ja. Het opgroeien van een kind begint met hechting, het ontwikkelen van basisvertrouwen. Daarbij is het kind een verlengstuk van zijn ouders of andere verzorgers. Maar op een gegeven moment ontdekken kinderen zichzelf in de spiegel, vinden dat een prachtig beeld. Ze gaan lopen en iedereen gaat opzij. Ze ontwikkelen het gevoel dat de wereld aan hun voeten ligt. Hier begint het narcisme, en dat is een noodzakelijke fase in de psychologische ontwikkeling. Maar het is wel cruciaal hoe ouders hiermee omgaan, of ze het in toom houden.'

Voeden we onze kinderen tegenwoordig zo op dat narcistische trekken meer ruimte krijgen?

'Zeker. De huidige opvoeding is er meestal op gericht om het kind zich zoveel mogelijk te laten ontplooiën. Ze worden op een troontje geplaatst. Als ze een tekening maken is die prachtig, fantastisch. Vroeger bepaalden de ouders veel meer wat er gebeurde. Een kind kreeg regelmatig op zijn donder, was zich daardoor bewust van gevaar, van wat niet kon. De ánder was in verhouding veel belangrijker. En dat geldt bijvoorbeeld ook voor religie. Dingen die buiten het kind zelf staan. Ik zeg niet dat het allemaal ideaal was, maar het was anders. Een kind groeide op met veel meer psychologische remmingen dan nu.'

Wat heeft dat voor gevolgen als we ouder worden?

'Het zorgt de laatste generaties voor mensen die minder kritisch naar zichzelf en hun eigen gedrag kijken. We voelen ons heel comfortabel, onkwetsbaar, denken dat ons weinig kan gebeuren. Bij sommige bekende Nederlanders zie je dat dat onkwetsbare, machtige gevoel het overneemt van ons vermogen om ons kwetsbaar, fragiel en zwak te voelen. Terwijl die laatste gevoelens beter bij de realiteit passen dan grootheidsfantasieën. We zijn namelijk hartstikke kwetsbaar. Kijk naar de oorlog, naar corona, naar klimaatverandering. Ik ben 69. Er kan elk moment een bronie vet in

dat onkwetsbare, machtige gevoel het overneemt van ons vermogen om ons kwetsbaar, fragiel en zwak te voelen. Terwijl die laatste gevoelens beter bij de realiteit passen dan grootheidsfantasieën. We zijn namelijk hartstikke kwetsbaar. Kijk naar de oorlog, naar corona, naar klimaatverandering. Ik ben 69. Er kan elk moment een propje vet in mijn hersenen schieten en dan kan ik een gesprek als dit nooit meer voeren.'

Over mensen gesproken die denken dat hen weinig kan gebeuren: het wemelt van de BN'ers die hun handen niet thuis kunnen houden.

'Wie in zo'n positie terecht komt, is meestal al tamelijk narcistisch aangelegd, anders zoek je de spotlights ook niet op. Als je dan aandacht krijgt, aanzien, macht, geld, kan grootheidsfantasie echt met je op de loop gaan. 'Wie doet mij wat', zo werkt het letterlijk. Hebben ze zin om op reis te gaan? Dan vliegen ze met een privévliegtuig naar Dubai, of naar Ibiza. Krijgen ze een boete? Laat maar komen, ze zwemmen toch in het geld. In zo'n dynamiek vervagen grenzen, en worden die daardoor ook overschreden. Dat zie je bij BN'ers, politici, bij mensen in de top van het bedrijfsleven. Een schandaal zoals dat bij The Voice of Holland past in dat beeld. Stilstaan bij de gevolgen voor een slachtoffer, dat vinden narcisten moeilijk. Ze zijn ingestapt in een trein, en zullen zelf niet aan de noodrem trekken.'

Dat moet een ander voor ze doen?

'Het probleem is dat ze steeds moeilijker tegen kritiek kunnen. Thuis zit een vrouw die zegt: je deed het hartstikke leuk op tv, helder uitgelegd allemaal, maar je hebt het vuilnis niet aan straat gezet en de sokken zaten binnenstebuiten in de was. Daar kunnen ze dus niet tegen, dan worden ze woedend.'

Wat moet ik doen als mijn partner narcistische trekjes heeft, of mijn baas?

'Als het serieus is, ben je meestal vrij kansloos. De kwetsbaarheid van narcisten is dat ze steeds anderen nodig blijven hebben die een idealiserende houding tot ze aannemen. Dus al te kritische partners of vrienden worden vaak ingewisseld voor iemand die meegaat in hun grootheidsfantasie, iemand die niet lastig is.'

[Dit melden](#)

Gepubliceerd door

Gerard Dijkstra

Gecertificeerde onafhankelijke externe vertrouwenspersoon. Lid klachtencommissie via de Merlijn groep Den Bosch en Partners in Integriteit Deventer. KLC ongewenste omgangsvormen en integriteit
Gepubliceerd • 7 mnd

13 artikelen

[+ Volgen](#)

Interessant

Commentaar

Delen

11 1 commentaar

Reacties

1 commentaar

Relevantst ▼

Voeg commentaar toe...

Hennie van den Heuvel • Buiten uw netwerk
Gepensioneerd

7 mnd ...

Hennie van den Heuvel • Buiten uw netwerk

7 mnd ...

Gepensioneerd

Duidelijk.

Interessant | Reageren

Gerard Dijkstra

Gecertificeerde onafhankelijke externe vertrouwenspersoon. Lid klachtencommissie via de Merlijn groep Den Bosch en Partners in Integriteit Deventer. KLC ongewenste omgangsvormen en integriteit

+ Volgen

Meer van Gerard Dijkstra

Published on LinkedIn

Regioplan-onderzoekers constateren namelijk dat 40% van de door hen geïnterviewde vertrouwenspersoon...

Gerard Dijkstra op LinkedIn

Published on LinkedIn

Ik stond erbij en keek ernaar: wie zwijgt, stemt toe?!

Gerard Dijkstra op LinkedIn

Published on LinkedIn

"Omzien naar elkaar vind ik erg belangrijk"

Gerard Dijkstra op LinkedIn

Published on LinkedIn

Ongewenste omgangsvormen : Preventie en bewustwording

Gerard Dijkstra op LinkedIn

[Alle 13 artikelen weergeven](#)

 Interessant

 Commentaar

 Delen

 11 • 1 commentaar

 Berichten

